

אגודת שוהרי ייחוד בישראל
ובמוזיאון גנזא לאמנות יהודית עממית

תערוכת
ספרי-זכרון
לקהלות ישראל שחרבו

ניסן - אייר תשכ"א

אפריל - מאי 1961

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org

2026

מוזיאון גנזא, תל-אביב, בית שנקר, רח' ביאליק 26

מחבר: אברהם יצחק ויצמן

הוצאה לאור: משרד החינוך והתרבות, תל-אביב

חברת הוצאה לאור

דפוס "אורלי"

תל-אביב, תש"ח

הדפסה: 1000 עותדים

מחיר: 1000 ש"ח

דפוס "אורלי", רח' יסוד המעלה 27, תל-אביב, טל. 32062

ספרי-יזכור

הספרות שלנו שלאחר שנות השואה כוללת מאות ספרי זכרון ופנקסי קהלות — ומספרם עודנו הולך וגדל. הוא כבר הגיע לממדים, שקשה למצוא להם דוגמא בתולדות תרבותנו, וזאת למרות שגם בתקופות עברו ידענו משברים היסטוריים, שגרמו לתגובות רוחניות עמוקות ולמבע ספרותי רב-חשיבות (ועיין בספרי הכרוניקות: "שבט יהודה", "עמק הבכא", "יון מצולה" ואחרים).

המפעל רב-המדות של ספרי הזכרון הללו שהופיעו בעיקר בישראל — ואשר נועדו לשמש מצבות לקהלות ישראל שנמחקו ולחיים היהודיים שפעמו בהן בעוז — הוא, ללא ספק, ביטוי לאותו דחף פנימי לרשום לדורי דורות את אשר עבר עלינו בשנות החורבן. הדחף הזה הורגש בימים ההם בעוצמה כזו, שאפש להשוותו לרצון הצלת חיים. כי יש בנטיה זו ביטוי מובהק ליצר-החיים היהודי, לעקשנותה של אומה — להמשכיות הגזע.

טעות היא לחשוב, כי מה שאירע אז, זו תופעה חד-פעמית, אשר יכולה להשכח מלבנו במרוצת השנים. הקטקליזם הגדול פגע עמוק בנפש העם והוא חי עד היום בנשמותינו, בעצבינו, במחשבותינו וברגשותינו; והוא מאלץ לרשום ומכריח לשוב ולהחיות את אשר הלך לאיבוד בצורה שלא שיערנוה לעולם.

ספרי הזכרון הרבים הללו בהם תוארו חיי הקהלות, הן בזמנים כתיקונם והן בתקופה השואה, מעידים איפוא על תנועת-עם רחבת-מדות, פרי אינסטינקט האומה, המחפש דרך להנצחת עולם שנחרב. הספרים הללו נושאים בחלקם הארי אופי אבטוביוגראפי, סובייקטיבי — ומועטות ביניהן העבודות המצטיינות בפרספקטיבה היסטורית רחבה, בניסוח בקורתי של המקורות, בתפיסה סינתטית של החומר. אך למרות זאת יש למרבית ספרי-הזכרון הללו — שהם למעשה פרי עבודה קולקטיבית של אנשים, בני סביבה אחת — ערך לאומי כללי. אף העבודות החלשות ודלות-החומר שביניהן מהוות תרומה חשובה להכרת הדרמה ההיסטורית הגדולה. יתר על-כן —

ספרים אלה מבהירים הרבה מקומות הלוקים בחסר בחקר ההיסטוריה שלנו ובלעדיהם לא היינו יודעים כמעט דבר על קורותיהן של קהלות רבות, על ההוי שלהן, על עיסוקם ופרגסתם של היהודים שם, על חיי התרבות שבהן, על יצירות-עם שקמו בתוכן ועל גורלם של אנשי-שם שלהן, פעלם ואבדנם; בלעדי המקורות הללו היה נאבד לעולמים זכרם של קהלות וישובים רבים, שעל אודותיהם אין למצוא כל תעודות רשמיות שיתארו לנו את מאבקם לחיים — את היקף חורבנם.

ערך גדול בספרים אלה לזכרונות ולעדויות של שארית-הפליטה שעברה את התקופה הטראגית של הגיטאות, במחנות הריכוז או — בצד הארי; האינפורמציות שלה הן תרומה חשובה לשחזור המאורעות, לקביעת עובדות ותופעות בעלות משמעות היסטורית.

התעודות הללו הן גם מקור חשוב להכרת חוויות היחיד בתקופה ההיסטורית. הן מסבירות לנו את היחסים הפנימיים בחברה היהודית, את התנהגותם של יחידים וקבוצות, את התקרבה אליהם השואה הגדולה, והן מוכיחות ומבליטות במיוחד את חשיבות התופעות של מסירות נפש, של מרי, שבאו לידי ביטוי אצל המוני העם היהודי בתקופה הטראגית ביותר.

אם נקח בחשבון את העובדה, כי תהליך החיסול הגרמני לא ניתכונן רק להשמדה הפיסית של היהודים, אלא גם להרס אוצרותיהם התרבותיים (והרי נחרבו במזיד אוספי אמנות, מוזיאונים, ספריות, בתי-כנסת, בתי-קברות ובנינים היסטוריים וכן ארכיונים של קהלות, מוסדות ומפלגות) הרי בלי החומר התעודתי והזכרונות של שארית-הפליטה, אי-אפשר היה לשחזר את כל היקף החורבן והגזל, הרדיפות והרציחות — את כל התהום של צער ויסורים שרק עד ראייה מסוגל היה להרגיש ולזכור.

”יד ושם” ומוסדות אחרים עוסקים באיסוף חומר ורישום עדויות מפי שארית-הפליטה. אולם אוצר גדול של חומר תעודתי כזה ימצא ההיסטוריון גם באותו ארכיון לאומי, שהוקם בידי מתנדבים, באופן ספונטני וסטיכי — הלא הוא ארכיון ספרי הזכרון ופנקסי הקהלות.

ד"ר יוסף קרמיש

אונדזער ליטעראטור, וואָס איז אנטשטאנען אין די גאָמלחמה-
יאָרן, נעמט אַרום הונדערטער יזכור-ביכער און פנקסי-הקהלות, און
איר צאָל האַלט נאָך אין איין וואַקסן. זי האָט שוין דערגרייכט אַ ציפער
וואָס עס איז נישטאָ איר גלייכן אין אונדזער קולטור-געשיכטע,
הגם אויך די פריערדיקע איבערברוך-צייטן און געשיכטלעכע
קאָטאָליזמען האָבן אַרויסגערופן ביי יידן טיפע גייסטיקע ווירקונג-
גען און ליטעראַרישע דערשיינונגען (זע, "שבת יהודה", "עמק
הבכא", "יון מצולה" א. א.).

דער גרויסער פאַרנעם פון די יזכור-ביכער און פנקסי-הקהלות
— וואָס אין זייער מערהייט דערשיינען זיי אין ישראל, און וועלכע
צילן צו שטעלן אַ מצבה דעם פולסירנדיקן לעבן פון אַמאָל און צו
געבן אַ תיקון דער פאַרשווינדענער יידישער קהילה — איז בלי
ספק אַ המשך פון יענעם דראַנג צו פאַרצייכענען לזכר דורות עולם,
דאָס וואָס איז געשען אין די עצם-יאָרן פון חורבן. דער דאָזיקער
דראַנג איז אַרויסגעטרעטן אין יענע יאָרן מיט אַזאָ קראַפט, אַז ער
קאָן געגליכן ווערן שיער נישט מיט דעם דראַנג צו ראַטעווען דאָס
לעבן. די דאָזיקע טענדענץ האָט זיכער געהאַט אין זיך עפעס פון
דער יידישער וויטאליטעט און גאַנצאַלעך עקשנות פון דראַנג צו
פאַלקס-המשך.

עס איז אַ טעות צו מיינען, אַז דאָס, וואָס ס'איז געשען, איז אַ
דערשיינונג, וואָס קאָן אין משך פון אַ ריי יאָרן פאַרגעסן ווערן. דער
גרויסער קאָטאָליזם איז טיף אַריינגעדונגען אין געמיט און געפיל
פון אונדזער פאָלק. ער לעבט נאָך היינט אין אונדזערע נשמות, אין
אונדזערע נערוון, אין אונדזער טראַכטן און פילן; טרייבט צום
פאַרצייכענען, צו באַשרייבן, שפאַנט אָן צו רעאַקטיוויזירן דאָס,
וואָס איז אַזוי טראַגיש פאַרלוירן געגאנגען.

די גרויסע צאָל יזכור-ביכער און באַשרייבונגען פון אַמאָליקן
לעבן און פון די אומקום-יאָרן זאָגט דעריבער עדות וועגן דעם, אַז
מיר האָבן צו טאָן מיט אַ ברייט-פאַרמאָסטענער פאַלקס-באַוועגונג.

מיט א מעכטיקן פאלקס-אינסטינקט, וואס זוכט צו פאראייביקן די פארלירענע, אפגעמעקטע וועלט.

דער גרעסטער טייל פון די דאזיקע ביכער טראגט אן אויטא-ביאגראפישן, סוביעקטיוון כאראקטער, און זייער ווייניק זענען פאראן צווישן זיי ארבעטן מיט א ברייטער היסטארישער פערספעקטיוו, מיט א גרינטלעכן, קריטישן אנאליז פון די מקורות, מיט א סינטעטישן באנעם. אבער כאטש אזוי האט דער רוב יזכור-ביכער און פנקסי-קהילות — וואס זענען אייגנטלעך קאלעקטיווע ארבעטן פון מענטשן פון איין סביבה — אן אלגעמיינעם נאציאנאלן ווערט. אפילו די שוואכסטע און אומבאהאלפנסטע ארבעטן זענען אפטמאל א וויכטיקער צושטייער צו דער גרויסער היסטארישער דראמע. די יזכור-ביכער און פנקסי-קהילות פילן אויס א סך בלויון פון אונז דער היסטארישער פארשונג. אן זיי וואלטן מיר זייער אפט, כמעט ווי גארנישט געוויסט וועגן דער געשיכטע און לעבנס-שטייגער פון א סך קהילות; וועגן די פרנסות, וועגן קולטור-לעבן, וועגן פאלקס-שאפן, וועגן גורל פון אנשי-שם, וועגן זייערע שאפונגען און זייער אומקום. א פשיטא, אז אן די דאזיקע מקורות וואלט געגאנגען לאיבוד דער זכר פון א סך קהילות און ישובים, וועגן וועלכע עס זענען נישט פאראן קיין שום אמטלעכע דאקומענטן, וואס זאלן געבן א בילד פון זייער געראנגל פארן לעבן און אויך פון דעם פארנעם פון חורבן.

א גרויסן ווערט האבן די, אין די יזכור-ביכער געדרוקטע זכרונות און עדות-דערקלערונגען פון שארית הפליטה, וואס האבן איבערגעלעבט די טראגישע צייט פון געטא, קאנצענטראציע-לאגער אדער אויף דער ארישער זייט, און זייערע אינפארמאציעס שטעלן מיט זיך פאר א גרויסן צושטייער צום רעקאנסטרוואירן די געשעענישן און פארפיקסירן פאקטן און דערשיינונגען פון א היסטארישן באדייט.

די דאזיקע מאטעריאלן שטעלן אויך מיט זיך פאר א וויכטיקע קוועלע פארן אפמערקן יידישע איבערלעבונגען פון דער היטלער-צייט. זיי פארענטפערן אזעלכע פראגן ווי די אינערלעכע באציונגען אין דער יידישער געזעלשאפט, א באגריף פון פארהאלטן זיך פון די יידישע יחידים און גרופן אין אנבליק פון דער גרויסער קאטאסטראפע. זיי דאקומענטירן און הייבן ארויס מיט א באזונדערער וויכטיקייט די דערשיינונגען פון מסירת נפש און ווידערשטאנד.

וועלכע זענען געקומען צום אויסדרוק ביי די יידישע מאַסן אין דער סאַמע טראַגישער צייט.

אויב מיר וועלן נעמען אין באַטראַכט, אַז דער דייטשער עקס-טערמינאַציע-פּראָצעס איז נישט אויסן געווען בלויז די פיזישע אויסראַטונג פון יידן, נאָר אויך די פאַרניכטונג פון זייערע קולטור-אוצרות (עס זענען בכיוון פאַרניכטעט געוואָרן קונסט-זאַמלונגען, מוזייען, ביבליאָטעקן, שולן, היסטאָרישע געביידעס, קהלישע אַרכיוון און אַרכיוון פון אינסטיטוציעס און פאַרטייען), וואָלט אַן די עדות-דערקלערונגען און זכרונות פון די שארית-הפליטה נישט געווען קיינמאָל מעגלעך צו רעקאָנסטרואַירן דעם גאַנצן פאַרנעם פון חורבן און גזילה, רדיפות און רציחות — אַט דעם גאַנצן תהום פון צער און יסורים, וואָס נאָר אַן עד-ראיה האָט געקאָנט פילן און פאַרגעדענקען.

מיטן זאַמלען מאַטעריאַלן און פאַרשרייבן עדויות ביי די שארית-הפליטה, פאַרנעמט זיך דער „יד ושם“ און אַנדערע דאָקומענטאַרע אינסטיטוציעס. אָבער אַ גרויסן אוצר פון אַזעלכע מאַטעריאַלן וועט דער היסטאָריקער אויך געפינען אין דעם ספּאָנטאַן, סטיכיש און פרייוויליק אויפגעשטעלטע אַרכיוון, וואָס רופן זיך יזכור-ביכער און פּנקסי-הקהילות.

ד"ר יוסף קערמיש

זכרוננו ההיסטורי של עם מהווה יסוד לתרבותו הלאומית — כך נאמר. אנו, היהודים, הננו עם נאמן לזכרונותיו. יש זמנים שזכרוננו ההיסטורי מתגלה במרומי החברה, ויש תקופות שהוא מופיע ומתגלם ברחבי העם. הרוצה להיווכח בזה יתן דעתו על תנועת־ההמונים הספונטנית, הסטיכית של הוצאת ספרי־זכור לקהילות שהושמדו.

מה שאין מספיקים לפעול בשטח זה היחידים והמוסדות, שעליהם מוטל הדבר, מבצעים אצלנו עסקנים וארגונים עממיים, שברוב המקרים לא היתה להם לפני כן כל שייכות לכך, ושאצל כל אומה ולשון אנשים מחוגים כאלה לא עשו עבודות כגון אלו.

סביב התנועה של הוצאת ספרי־זכור נוצרו שיטות חדשות, מסורות ומנהגים, נוסח ופולקלור חדשים.

האלמנט הפעיל ביותר בין אוספי החומר ומוציאי־הספרים במרכזים היהודיים של שתי האמריקות ושל דרום־אפריקה, צרפת ואוסטרליה, וקודם כל במדינת ישראל, הם בני יהדות פולין — האקטיבית, הנלהבת, המעונה ביותר. לעתים קרובות מאוד מופיע ספרי־זכור על ידי מאמץ כספית־עודתי ומערכתית של ארגוני „בני־עיר“ בארצות אחרות, ביניהם יוצאי הקהילות הגדולות כקטנות. התפתחו בשטח זה שיתוף־פעולה, עזרה הדדית והתנדבות, שמוסדו־תינו העולמיים יכולים ללמוד מהם לא מעט.

יזמה זו חלשה יותר אצל יוצאי מרכזים אחרים של יהודי אירופה, בה במידה שנחלשה יהדותם. אך גם בין אלה לא חסרים עסקנים, הפועלים גדולות ונצורות בהיותם נדחפים על ידי הצו הכביר: להעביר לספירת־חיים חדשה את אשר נכרת בטרם עת. לשמר בממד המאגי של המלה הנדפסת את הקרוב והיקר. בכל מחיר, בכל צורה שהיא, להעלות ולקיים את זכר העולם שנחרב.

רחל אוירבך

דער היסטארישער זכרון פון א פאלק איז דער יסוד פון זיין נאציאנאלער קולטור — האט ווער געשריבן. אויב די דאזיקע חקירה איז ריכטיק, זענען מיר יידן א גרויס קולטור-פאלק, א פענאמען פון געטריישאפט און זכרון.

פאראן צייטן ווען אונדזער היסטארישער זכרון אנטפלעקט זיך אויף די שפיצן פון דער געזעלשאפט. פאראן אויך תקופות, ווען ער קומט אויף אין די סאמע ברייטסטע פאלקס-שיכטן. ווער עס וויל זיך איבערצייגן וועגן דעם, דער זאל זיך באקענען מיט דער ספאנטאנער, סטיכישער יידישער מאסן-באוועגונג ארויסצוגעבן יזכור-ביכער צום זכר פון די אונטערגעגאנגענע קהילות.

דאס, וואס עס האבן נישט באוויזן אויפצוטאן אויף דעם געביט די בארופענע יחידים און די דערצו באשטימטע אינסטיטוציעס, דאס פירן ביי אונדז אדורך פאלקסטימלעכע עסקנים און ארגאניזאציעס. זיי האבן אין רוב פאלן פריער צו אזא מין ארבעט קיין שום שייכות נישט געהאט. ביי קיין שום אומה ולשון האבן נאך מענטשן פון אט די קרייזן אזא מין ארבעט נישט געטאן.

ארום דער באוועגונג ארויסצוגעבן יזכור-ביכער האט זיך געשאפן א שלל מעטאדן און טראדיציעס, פון שטייגער און מנהגים — א נייער נוסח, א נייער פאלקלאר.

דער סאמע אקטיווער עלעמענט צווישן די מאטעריאלן-זאמלער און ארויסגעבער פון די ביכער אין די יידישע צענטערס אין ביידע אמעריקעס, דרום-אפריקע, פראנקרייך און אויסטראליע — און קודם-כל מדינת ישראל — זענען די אפשטאמיקע פון דעם צום מיינסטן געליטענעם, הייסן, אקטיוון שבט פוילישע יידן. זייער אפט ווערט א יזכור-בוך ארויסגעגעבן דורך דעם שותפותדיקן פינאנץ-סיעלן, צומאל אויך דאקומענטאריש-רעדאקציאנעלן, אנשטרענג פון די לאנדסמאנשאפט-אפטיילן אין עטלעכע לענדער מיטאמאל. צווישן זיי, די אפשטאמיקע פון גרעסערע און קלענערע קהילות אין פארשידענע לענדער, האט זיך אנטוויקלט אויף דעם געביט א צווא-

מענארבעט, א קעגנזייטיקע הילף און א התנדבות — וואָס פון זיי וואָלטן אונדזערע גרויסע וועלט־אינסטיטוציעס זיך נישט איין זאך געקאנט אָפלערנען.

ביי די אָפּשטאַמיקע פון אַנדערע יידישע אייראָפּעישע צענטערס איז די איניציאַטיוו מיט אַזויפיל שוואַכער, אויף וויפל עס איז שוואַכער געווען זייער יידישקייט. אָבער געטריבן דורך איין מעכטיקן אימפעראַטיוו:

אַריבערטראָגן אין אַ נייער לעבנס־ספירה דאָס, וואָס איז געוואָרן פאַרשניטן פאַר דער צייט! רעסטיטואירן און סובלימירן אין דער מאַגישער דימענסיע פון געדרוקטן וואָרט דאָס טייערע און נאָענטע. פאַר יעדן פרייז און יעדער פאַרם אַרויסרופן און אויפהאַלטן דעם זכר פון אַן אונטערגעגאנגענער וועלט.

רחל אויערבאך

אגודת שוחרי ייווא בישראל

ומוזיאון גנזא לאמנות יהודית עממית

מביעים בזאת את תודתם העמוקה להנהלת :

„יד ושם“ ירושלים,

„בית ביאליק“ תל־אביב,

חברת „אנציקלופדיה של גלויות“ ירושלים/תל־אביב,

„מוסד הרב קוק“ ירושלים,

ספריה ע״ש י. ל. פרץ תל־אביב,

ספריה ע״ש פרנץ קורסקי תל־אביב,

התאחדות עולי פולין, תל־אביב,

ולכל האספנים שהעמידו את ספריהם לרשות התערוכה.

אוריכה

1. "ערים ואמהות בישראל" (חלק שני) ערוך בידי הרב י. ל. הכהן פישמן.
הוצ. "מוסד הרב קוק", שעל יד המזרחי העולמי. ירושלים, תש"ח.
354 עמ. *

אונגוור

2. "ערים ואמהות בישראל" (חלק רביעי) ערוך בידי הרב י. ל. הכהן מימון.
הוצ. "מוסד הרב קוק" שעל יד המזרחי העולמי. ירושלים, תש"ח.
313 ע'.

אורהיוב

3. "אורהיוב בבנינה ובחורבנה", בעריכת יצחק ספיבק, מרכזי רוטקוב,
מרכזי פרנק.
הוצ. ועד יוצאי אורהיוב. ישראל, תשי"ט — 1959. 216 ע'.

אוזיראן

4. "ספר אוזיראן והסביבה", בעריכת מ. א. טננבלאט.
הוצ. "אנציקלופדיה של גלויות, ירושלים/תל-אביב, תשי"ט — 1959.
500 טור. (עב. וייד).

איינשטיין

5. "מאמר שבע קהלות", מאת משה גולדשטיין.
הופיע בהוצאת המחבר. תל-אביב, תשס"ו. 84 ע'.

איישישוק

6. "איישישוק קורותיה וחורבנה", ליקט ועיבד פרץ אלופי, ערך ד"ר שאול
ברקלי.
הוצ. על ידי הוועד לניצולי איישישוק במדינת ישראל, ירושלים, תש"י.
136 ע' (עב. וייד).

איזאבלין

- איזאבלין ר' "וואלקאזיסקעה יזכור-בוך", מס' 42. בקטלוג.

* הספר מכיל גם פרקים על קהילות אחרות, כפי שצוין בקטלוג.

אמסטיבוכה

אמסטיבאָווע ר' „חאלקאָוויסקער יזכור-בוך“, מס' 42 בקטלוג.

אוסטרוביצה

7. „אַסטראָווצע“ (זאַמל.ב.).

הוצ. לאַנדסלייט־פּאַראַיין פון אַסטראָווצע און אומגעגנט, בוענאַס איירעס,
1949. 217 ע'.

אוסטרו־מזוביצק

8. „ספר הזכרון לקהלת אוסטרו־מזוביצק“, החלק העברי נערך על ידי
אבא גורדין, החלק באידית על ידי מ. גלברט.
הוצ. ארגון עולי אוסטרו־מזוביצק בישראל, אַסטראָווער לאַנדסמאַן־
שאַפּט אין אַמעריקע. תל־אביב תש״ך, 1960. 653 ע'.

בזראפסט

ר' כרך „ערים ואמהות בישראל“ (אודיסה) מס' 1 בקטלוג.

בוטשאטש

9. „ספר בוטשאטש“ בעריכת ישראל כהן.
הוצ. על ידי ועדה להצבת יד לבוצ'אק' בהוצאת „עם עובד“, תל־אביב,
תש״ז. 302 ע'.

בוליחוב

10. „ספר הזכרון לקדושי בוליחוב“, בעריכת יונה ומשה־חנניא אשל.
הוצ. ארגון יוצאי בוליחוב בישראל. תשי״ז—1957. 352 ע'.

בוריסלב

ר' „ספר הזכרון דרו־הוביץ“ מס' 35 בקטלוג.

בורשטין

11. „ספר בורשטין“ בעריכת ש. קאנץ. ועדת המערכת : ישראל פּענסטער
(חיפה), יוסף שחארץ (ניו־יאָרק).
הוצ. „אנציקלופדיה של גלויות“, ירושלים/תל־אביב, תש״ך—1960.
426 טור. (עב. וייד.).

בורשצ'וב

12. „ספר באַרשטשיח“, העורך נחמן בלומענטאַל.
הוצ. אירגון יוצאי בורשצ'וב בישראל, המו״ל : ספרית י. ל. פרץ, תל־
אביב, 1960. 340 ע' (ייד.).

ביאליסטאק

13. "פנקס ביאליסטאק", המחבר: אברהם שמואל הערשבערג, רעדאגירט: יודל מארק. באנד 1, ניו־יארק, 1949, 380 ע'. באנד 2, נ. י. 1950, 480 ע'.
הוצ. "געזעלשאפט פאר דער געשיכטע פון ביאליסטאק".

ביזנץ

14. "פנקס ביטען", רעדאקטירט: דאבל אבראמאוויטש. מרדכי וו. בערנשטיין. הוצ. ביטענער לאנדסלייט אין ארגענטינע, בוענאס־איירעס, ה'תשי"ד—1954. 605 ע'.

בילגוריי

15. "חורבן בילגוריי", מאטעריאלן געזאמלט דורך אברהם קראנענבערג. הוצ. קאמיטעט פאר ארויסגעבן דאס בוך. תל־אביב, התשט"ז. 365 ע'.

בלכאטוב

16. "בעלכאטאוו יזכור־בוך", רעדאקציע־קאמיטעט. הוצ. "צענטראל־פארבאנד פון פוילישע יידן אין ארגענטינע", בוענאס־איירעס 1951. 504 ע'.

ביזנץ

17. "ספר לקדושי ביעז'ון". הוצ. עולי ביעז'ון בישראל, תל־אביב, התשט"ז. 186 ע' (י"ד).

בריינסק

18. "בריינסק ספר הזכרון", פון אלטער טרוס און דזשיליוס קאהען. הוצ. בריינסקער רעליעף־קאמיטע אין ניו־יארק, אונטער דער אויפזיכט פון די בריינסקער יאנג מענס בענעוואלענט אסאסישאן, נ. י. 1948, 440 ע'.

בריסק דליטא

19. "בריסק דליטא" העורך אליעזר שטיינמן. הוצ. "אנציקלופדיה של גלויות", ירושלים/תל־אביב, תשי"ו—1954. 648 טור.
20. "בריסק דליטא" אויפלאג אין יידיש. הוצ. "אנציקלופדיה של גלויות", ירושלים/תל־אביב, תשי"ט—1958. 712 טור.

בנדין

21. "פנקס בנדין", העורך א. ש. שטיין, חברי המערכת: דוד ליוור, מרדכי המפל.
הוצ. ארגון יוצאי בנדין בישראל, תל-אביב, 1959. 432 ע' (עב. וייד.).

ברודי

22. "ערים ואמהות בישראל" (כרך ששי) ברודי, בעריכת הרב י. ל. הכהן פישמן.
הוצ. "מוסד הרב קוק" שעל יד המזרחי העולמי, ירושלים, תשט"ו. 437 ע'.

ברנוביץ

23. "ברנוביץ ספר זכרון", העורך א. ש. שטיין.
הוצ. ארגון יוצאי ברנוביץ בישראל, תל-אביב, 1953. 667 ע'.

ברזה

24. "מיין שטעטעלע בערעזע", געזאמלט געשריבן און ארויסגעגעבן דורך ד"ר ג. בייגיל.
הוצ. מיט דער מיטהילף פון בערעזנער לאנדסלייט-קאמיטעט אין ישראל.
ארויסגעגעבן מיט דער שטיצע פון אונזערע לאנדסלייט אין דעטרויט, קאנאדע און ארגענטינע. תל-אביב, תשי"ד—1954. 182 ע' (עב. וייד.).
בערעזע, ר' "פנקס פון פינף פארטיליקטע קהלות" (פרוושענע) מס' 125 בקטלוג.

ברשאר

25. "ברשאר בצל עיירה" מאת נחמן הוברמן, דברי מבוא מאת דב סדן.
הוצ. "אנציקלופדיה של גלויות", ירושלים, תשט"ז—1956. 247 ע'.

גוניונדז

26. "ספר יזכור גוניונדז", המערכת באמריקה ובישראל. מ. ש. (אידל) בן מאיר ז"ל. א. ל. פאיאנס.
הוצ. על ידי ועדי יוצאי גוניונדז בארצות-הברית ובישראל. תל-אביב, תש"ך—1960. 817 עמ' (עב. וייד.).

גלוביק

27. "חורבן גלובאק", רעדאקטאר: שלמה סוסקאוויטש.
הוצ. לאנדסלייט-פאראיין פון שארקויסצענע, דונילאוויטש, גלובאק און אומגעגנט אין ארגענטינע, בוענאס-איירעס, תשט"ז—1956. 426 ע' *.

גליציה

28. "פרקי גליציה", ספר זכרון לד"ר אברהם זילברשיין, בעריכת ישראל כהן ודב סדן.
הוצ. "עם עובד", תל-אביב, תשי"ז—1957. 460 ע'.
29. "פנקס גאליציע", רעדאקטאר נחמיה צוקער.
הוצ. פאראייניקטע גאליציאנער לאנדסמאנשאפטן אין ארגענטינע, בוע-נאס איירעס, 1945. 638 ע'.

גלינה

30. "מגילת גלינע" (גלינאנע), צונויפגעקליבן און באארבעט פון חנוך ה. האלפערן.
הוצ. גלינאנער עמורדזשענסי רעליעף קאמיטע אין ניו-יארק, נ. י. 1950. 307 ע' (סטנסיל).
31. "קהילת גלינא", תולדותיה וחרבנה, מאת אשר כורך. עם מבוא מאת ר' בנימין.
הוצ. המחבר, ירושלים, תש"ו—1950. קלח ע' (138).

גרוייץ

32. "מגילת גריצע", רעדאקטאר: י. ב. אלטערמאן.
הוצ. ארגון יוצאי גרוייץ בישראל, תל-אביב, 1955. 408 ע'.

דוידהורודוק

33. "ספר זכרון דוידהורודוק. ועדת מערכת.
הוצ. אירגון יוצאי דוידהורודוק בישראל, תל-אביב (ללא תאריך) 486 ע'.

דונילוביץ

- "דונילאוויטש", ר' ספר "חורבן גלובאק" מס' 27 בקטלוג.

דמביץ

34. "ספר דמביץ", בעריכת דניאל לייבל.
הוצ. ארגון יוצאי דמביץ בישראל, תל-אביב, תש"ך—1960. 204 ע' (עב. ויד.).

דרוהוביץ

35. "ספר זכרון לדרוהוביץ, בוריסלב והסביבה", בעריכת ד"ר נ. מ. גלבר.
הוצ. ארגון יוצאי דרוהוביץ, בוריסלב והסביבה, תל-אביב, תשי"ט—1959. 224 ע' כפול.

דרוהוביץ

36. "דראהיטשין פינף הונדערט יאר יידיש לעבן", באארבעט און רעדאקטירט פון הרב דוד ב. הארשאווסקי.
הוצ. בוך-קאמיטעס "דראהיטשין", שיקאגע, תשי"ח—1958. 423 ע'.

הרזיה

דרייע, ר' ספר "חורבן גלובאק" מס' 27 בקטלוג.

דרושקופל

37. "עירנתנו דרושקופל" דפי זכרון ומספר, המערכת: יהושע שילוני, צפורה גיהר, ינאי צבי, בנימין בן-אריה.
הוצ. ארגון יוצאי דרושקופל בישראל, תשי"ז. 91 ע' (סטנסיל).
38. "עירנתנו דרושקופל", דברי זכרון ומספר.
הוצ. ארגון יוצאי דרושקופל בישראל (ללא תאריך). 108 ע' (סטנסיל) (עב. ויד.).

הומל

הומל, ר' ספר "ערים ואמהות בישראל" (אודיסה) מס' 1 בקטלוג.

הושט

39. "ספר האשט", רעדאגירט פון ראובן פינק, מיטערעדאקטאר אברהם ירון.
הוצ. האשטער סאסייעטי, ניו-יארק און ארגון יוצאי האשט תל-אביב.
תל-אביב, תשי"ז—1957. 295 ע'.

הושטש

40. "האשטש ספר זכרון", ערוך בידי בן-ציון אילון-ברניק, אברהם ירון.
הוצ. עולי האשטש בישראל ובסיוע "קרן משפחת אברהם מאזר"
באמריקה. תשי"ח—1957. 269 ע'.

הורדען

41. "הארדען — א געשיכטע פון א שטעטל", ליטערארישער רעדאקטאר:
ע. בן-עזרא, קונסט-רעדאקטאר: ישראל אסמאן.
הוצ. בוך-קאמיטעט "הארדען", ניו-יארק, תש"ט—1949. 238 ע'.

וולקוביסק

42. "וואלקאמיסקער יזכור-בוך", רעדאקטירט פון ד"ר מאָזעס איינהארן.
ערשטער באַנד 512 ע', צווייטער באַנד 990-513 (478 ע'), ניו-יארק 1949.
43. "חורבן וולקוביסק במלחמת העולם השנייה".
הוצ. ארגון יוצאי וולקוביסק בארץ-ישראל, תל-אביב, תש"ו—1946. 96 ע'.

וויטבסק

44. "ספר וויטבסק", ערוך על ידי ברוך קרוא, בהשתתפות ועדת ספר וויטבסק: משה די שליט, אריה אלינסון, ישראל ריפין.
הוצ. ארגון עולי וויטבסק והסביבה בישראל, תל-אביב, תשי"ז 507 ע'.

45. "חוטעבסק אמאל", געשיכטע, זכרונות, חורבן. רעדאקציע: גרינארי אראנסאן, יעקב לעטצינסקי, אברהם קיהן, ניו־יארק, 1956. 644 ע'.

וילנע

46. "ווילנע", א זאמלבוך געווידמעט דער שטאט ווילנע, רעדאקטירט פון יעפים ישורין.
הוצ. חילנער ברענטש 367 ארבייטער־רינג, ניו־יארק, 1935. 1012 ע'.
47. "בלעטער וועגן חילנע", זאמלבוך.
הוצ. פארבאנד פון חילנער יידן אין פוילן, לאדזש, 1947.
48. "חילנער געטא" 1941/1944. אברהם סוצקעווער.
הוצ. פארבאנד פון די ווילנער אין פראנקרייך, פאריז, 1946. 230 ע'.

וינה

49. "ערי הגולה", ספר ראשון, ווינה. מ. אג'ף.
הוצ. נחום דרימר, תל־אביב, תש"ו. 155 ע'.

ויניציאה

- ויניציאה, ר' "ערים ואמהות בישראל" (חלק רביעי), אונגאר, מס' 2 בקטלוג.

וארשה

50. וארשה, כרך ראשון, העורך: יצחק גרינבוים.
הוצ. "אנציקלופדיה של גלויות", ירושלים/תל־אביב, תשי"ג—1953.
816 טור.
וארשה, חלק ב', תשי"ט—1959. 698 טור.
51. "געשיכטע פון יידן אין ווארשע", ד"ר יעקב שאצקי, פון די אנהייבן ביזן אויפשטאנד.
הוצ. "יידישער היסטאָפּטלעכער אינסטיטוט — יחא", ניו־יארק, באַנד 1, נ. י. 1947. 348 ע'. באַנד 2, נ. י. 1948. 305 ע'. באַנד 3, נ. י. 1953. 460 ע'.
52. "ערים ואמהות בישראל", חלק שלישי, וארשה, מאת דוד פלינקר, ערוך בידי הרב י. ל. הכהן פישמן, עם דבריהקדמה מאת הרב שלמה דוד כהנא.
הוצ. "מוסד הרב קוק" שעל ידי המזרחי העולמי, ירושלים, תש"ח. 308 ע'.
53. "פנקס ווארשע", רעדאקציע: פיניע קאץ, מאטל זאקין, ג. קאליקשטיין, שמואל קאמינסקי, סעקרעטאר: מענדל זאָס.
הוצ. לאַנדסלייט־פאראיין פון ווארשע און אומגעגנט אין ארגענטינע, בוענאס־איירעס, 1955. 1366 ע'.

54. "חורבן ומרד של יהודי וארשה", ספר עדויות ואזכרות. לוקט וערוך בידי מלך ניישטט.
הוצ. הועד הפועל של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בא"י תל-אביב, 1946. ע' 443.

זבלוטוב

55. "עיר ומתים זבלוטוב", המלאה והחרבה.
הוצ. יוצאי זבלוטוב בארץ-ישראל ובאמריקה. תל-אביב, תש"ט—1949. 218 ע' (עב. וייד.).

זבירציה

56. "ספר זכרון לקדושי זבירציה והסביבה". העורך : ש. ספיבק (בשיתוף עם ועדת המערכת וועד הארגון).
הוצ. ארגון יוצאי זבירציה והסביבה, תל-אביב, תשי"ח. 570 ע'.

זמושין

57. "זמושין בגאונה ובשברה". העורך : משה תמרי.
הוצ. זאראמבער רעליף-קאמיטעט, ברוקלין, 1947. ע' 68.
58. "פנקס זאמאשטש". רעדאקטירט מרדכי ח. בערגשטיין.
הוצ. צענטראל-קאמיטעט פאר פנקס זאמאשטש, בוענאס-אירעס, ה'תשי"ז—1957. 1265 ע'.

זרומב

59. "לזכרון עולם די זאראמבער יידן וואס זיינען אומגעקומען על קידוש השם". רעדאקציאנס-קאלעגיום : ז. דארפמאן, נ. לאחא, ז. רומיאנעק (ראמאן). מיט דער מיטהילף פון משה שטארקמאן.
הוצ. זאראמבער רעליף-קאמיטעט, ברוקלין, 1947. ע' 68.

זירקי

60. "קהילת זירקי, עיירה בחייה ובכלאונה". העורך : יצחק לדור.
הוצ. ארגון יוצאי ז'ארכי בישראל, 1959. 324 ע'.

זיבל

61. "פנקס זשעטל". רעדאקטאר : ברוך קאפלינסקי.
הוצ. ארגון עולי-זשעטל אין ישראל, מיט דער מיטהילף פון זשעטלער לאנדסמאנשאפטן אין די פאראייניקטע שטאטן, ארגענטינע און קאנאדע.
תל-אביב, תשי"ח—1957, 480 ע'.

זליחוב

62. "זיכור-בוך פון דער זשעלעכאָווער יידישער קהלה". רעדאָקטאָר : א. וואָלף יאַסני.
הוצ. צענטראַלער זשעלעכאָווער לאַנדסמאַנשאַפט אין שיקאַגאָ. שיקאַגאָ, 1953. 398 ע'.

טיקטין

63. "ספר טיקטין", תולדות הישוב היהודי בעיר, פריחה, שגשוג, שואה וחורבן. כתבו וערכו : מ. ברידא, צ. בן-נחום.
הוצ. ארגון יוצאי טיקטין בישראל, תל-אביב, תשי"ט—1959. 606 ע'.

טרנוב

64. "טאַרנע, קיום און חורבן פון אַ יידישער שטאָט". רעדאַגירט דורך אַ קאַלעגיע. הויפט-רעדאָקטאָר : ד"ר אברהם כאַמעט.
הוצ. לאַנדסמאַנשאַפטן פון טאַרנע יידן, תל-אביב, תשי"ד—1954. 928 ע'.

טרנופול

65. "טרנופול". העורך : ד"ר פ. קורגריין, מזכיר המערכת : מאיר קוזאן, מ. א.
הוצ. "אנציקלופדיה של גלויות", ירושלים/תל-אביב, תשט"ז—1955. 462 טור. (עב. וייד. 12 טור. אנגלית).

טרנסניסטריה

66. "טראַנסניסטריע". מתתיהו קארפ (לעבן, ליידן און אומקום פון בעסאַ-ראַבישע, בוקאַווינער און רומענישע יידן). פון רומעניש : יצחק חיינ-שענקער. רעדאָקטאָרן : יעקב באַטאַשאַנסקי, י. ל. גרוזמאַן.
הוצ. בעסאַראַבער לאַנדסלייט-פאַראיינ אין אַרגענטינע. בוענאָס-אַירעס, ה'תש"י—1950. 362 ע'.

טרוקי

67. "טרוקי". בשנה הששית לתקומת מדינת ישראל המחודשת זו השנה השלש עשרה להשמדת קהלת טרוקי פלך ירושלים דליטא על ידי מדינת אשכנז הטמאה, מעלים אנו, יוצאי טרוקי בארץ ובחו"ל, את זכר הקהלה שהיתה ואיננה. 79 טור. כפולים.

משנסטאכאָווער

68. "טשענסטאַכאָווער יידן". אונטער דער רעדאָקציע פון ד"ר רפאל מאַהלער. מיטאַרבעטער פון דער רעדאָקציע : אלקנה כראבאלאָוסקי, רפאל פּעדער-מאַן, אבא קויפּמאַן און וואָלף גליקסמאַן.
הוצ. יונייטעד טשענסטאַכאָווער רעליף-קאָמיטעס און ליידס אוקזילערי אין ניו-יאָרק. נ. י., 1947. 404 ע' (וחלק ביוגראפי עם תמונות).

"חורבן טשענסטאָכאָח", שלמה וואַגאַ.

הוצ. "צענטראַל־פאַרבאַנד פון פּוילישע יידן אין אַרגענטינע", בוענאָס־אייֶרעס, 1949. 225 ע'.

"חורבן טשענסטאָכאָח". בנימין אַרנשטיין (ייִדיש, באַות לטינית).

הוצ. צענטראַל־פאַרוואַלטונג פון דער טשענסטאָכאָחער לאַנדסמאַנשאַפֿט אין דער אַמעריקאַנער זאַנע אין דייטשלאַנד, 1948. 463 ע'.

טשרנובין

טשרנובין, ר' "ערים ואמהות בישראל" (חלק רביעי) אונגוור, מס' 2 בקטלוג.

יאלובקה

"יאלאָווקע, ר' "וואַלאַקאָזיסקער יזכור־בוך" מס' 42 בקטלוג.

יאסלו

71. "תולדות יהודי יאסלו" מאת משה נתן אבן חיים (רפופורט).
הוצ. ארגון "יוצאי יאסלו" בארץ־ישראל, תל־אביב, תשי"ג—1953.
ש"ס ע' (360).

כמילניק

72. "בנקס כמילניק", רעדאגירט פון אפרים שעדלעצקי.
הוצ. ארגון יוצאי כמילניק בישראל ביי דער מיטהילף פון כמילניקער לאַנדסמאַנשאַפֿטן אין די פאַראייניקטע שטאַטן, קאַנאַדע, אַרגענטינע, פּאַנאַקרייך, בראַזיל און ענגלאַנד. תל־אביב, תשכ"א—1960. 1299 טור (עכ. וייד.).

כשאנוב

73. "ספר כושאָנאָח", מרדכי באַכנער (לעבן אומקום פון אַ ייִדיש שטעטל).
מינכן—רעגנסבורג, 1949. 375 ע'.

כעלם

74. "יזכור־בוך כעלם", צוזאַמענגעשטעלט און צוגעגרייט צום דרוק: מלך באַקאַלטשוק־פעלין.
הוצ. כעלעמער לאַנדסמאַנשאַפֿט אין יאהאַנעסבורג, דרום־אַפריקע, יא־האַנעסבורג, תשי"ד—1954. 730 ע'.

לאחובין

75. "לאחובין ספר זכרון", ערוך בידי ד"ר ישראל רובין בהשתתפות ניסן טיקוצינסקי ואברהם לב.
הוצ. "איגוד יוצאי לאחובין", תל־אביב, תש"ט. 395 ע' (עכ. וייד.).

להיות

76. "ראשונים למרד לחווא", בעריכת כ. י. ליכטנשטיין, י. מורבצקי, ה. שקלאר.
הוצ. "אנציקלופדיה של גלויות", ירושלים/תל-אביב, תשט"ז—1957.
498 טור.

לבוז

77. "לבוז" (חלק א). העורך: ד"ר נ. מ. גלבר.
הוצ. "אנציקלופדיה של גלויות", ירושלים/תל-אביב, תשט"ז—1956.
766 טור.

לברטוב

78. "חורבן לעווערטאוו" (א) מצבה לעווערטאוו און לעווערטאווער קדושים).
רעדאגירט און צוגעגרייט צום דרוק פון ברוך טשובינסקי.
הוצ. "פריינט פון לעווערטאוו", פאריז, 1947.

לובלין

79. "לובלין, שטאט פון תורה, רבנות און חסידות". צ. שמן.
הוצ. גרשון פאמערמאן עסיי-ביבליאטעק, טארנאטע, קאנאדע, 1951.
541 ע'.
80. "לובלין", העורכים: נחמן בלומנטל ומאיר קוזין.
הוצ. "אנציקלופדיה של גלויות", ירושלים/תל-אביב, תשי"ז—1957.
816 טור.
81. "די יידן-שטאט לובלין", פראפ ד"ר מאיר באלאבאן.
הוצ. "צענטראל-פארבאנד פון פוילישע יידן אין ארגענטינע", בוענאס-
אירעס, 1947, 174 ע'.
82. "דאס בוך פון לובלין", זכרונות, גבית-עדות און מאטעריאלן חעגן
לעבן, קאמף און מארטירערטום פון לובלינער יידישן ישוב. רעדאגירט:
מ. ליטוויץ, מ. לערמאן.
הוצ. פאריזער קאמיטעט פאר שאפן א מאנאגראפיע חעגן יידישן ישוב
אין לובלין, פאריז, תשי"ג—1952, 685 ע'.
83. „Die Judenstadt von Lublin“ von Majer Balaban.
Jüdischer Verlag Berlin 1919 הוצ.
84. „Lublin“, Henryk Gawarecki, Czesław Gawdzik.
הוצ. Arkady, וארשה 1959, 200 ע'.

לודז

85. „לאדזשער זיכור-בוך, רעדאגירט פון א קאלעגיע.
הוצ. פאראייניקטער רעסונגס-קאמיטעט פאר דער שטאט לאדזש, ניו-
יארק, 1943.
86. „קהילת לודז, תולדות עיר ואם בישראל“, א. ז. אשכולי.
הוצ. „המחלקה לעניני נוער של ההסתדרות הציונית“, ירושלים, תש״ח.
237 ע׳.
87. „Żydzi w Łodzi“, Początki Gminy Żydowskiej. Opra-
cował Aron Alperin.
- הוצ. 33 Archiwum Akt Dawnych w Łodzi. ע׳, לודז, 1928.
88. „לאדזש און אירע יידן“, אברהם טענענבוים-ארזי.
הוצ. „צענטראל-פארבאנד פון פוילישע יידן אין ארגענטינע“, בוענאס-
אירעס, 1956. 378 ע׳.

לומזין

89. „ספר זיכרון לקהילת לומז׳ה“, ערוך בידי ד״ר יום-טוב לוינסקי.
הוצ. אירגון עולי לומז׳ה בישראל, תשי״ג—1952. 377 ע׳.
90. „לאמושע איר, אויפקום און אונטערגאנג“. רעדאקטאר : ה. סאבאטקא.
איבערזעצט פון העברעיש דורך יעקב קאפל ברוכאנסקי.
הוצ. צמערקאנער קאמיטעט פארן לאמושער פנקס, ניו-יארק, 1957.
371 ע׳.

לויניץ

91. „לויניץ וקוואנהורדוק“, בעריכת יוסף זאבי, נחום חייניץ, אשר פלוטניק
וחיים רובינראוט. *
- הוצ. ארגון יוצאי לויניץ וקוואנהורדוק בישראל. תל-אביב, תשי״ב—
1952. 268 ע׳ (עב. ויד.).

לטביה

92. „יהדות לטביה“, ועד המערכת : אל. אטינגן, ד״ר ש. ליפשיץ, ד״ר פ.
אברמסון, משה לביא ז״ל. העורכים : ב. אליאב, מ. בובה. א. קרמר.
הוצ. אגוד יוצאי לטביה ואסטוניה בישראל. תל-אביב, תשי״ג. 458 ע׳.

ליטא

93. „יהדות ליטא“. לזכר רבבות אחים ואחיות קדושי ליטא הי״ד. המערכת :
נתן גורן (ז״ל), לייב גרפונקל. רפאל חסמן, דב ליפץ, ד״ר אליהו סגל,
ישראל קפלן, ראובן רובינשטיין.
הוצ. „עם הספר“, תל-אביב, תש״ך. 647 ע׳.

94. „ליטע“, בוך איינס. רעדאגירט פון ד״ר מענדל סודארסקי. אוריה קאצענעלובאגען, י. קיסין.
הוצ. „קולטור־געזעלשאפט פון ליטווישע יידן“, ניו־יארק, 1951. 2008 ע׳.
95. „חורבן ליטע“, הרב אפרים אשרי.
הוצ. הרב אשרי בוך־קאמיטעט, ניו־יארק—מאנטרעאל, תשי״ב—1951.
468 ע׳.
96. „יהדות ליטא“, תמונות וציורים. איסוף התמונות והציורים : י. ד. קמזון, כיתוב : י. ד. קמזון, א. גולדראט, פינחס פלאי.
הוצ. מוסד הרב קוק, ירושלים, תשי״ט. 272 ע׳.

לינטשיץ

97. „ספר לינטשיץ“. העורך : הרב יצחק ידידיה פרנקל.
הוצ. עולי לינטשיץ בישראל, תל־אביב, 1953. 224 ע׳.

לנין

98. „קהלת לנין, ספר זכרון“, העורך : מ. תמרי.
הוצ. ועד יוצאי לנין בישראל, בהשתתפות יוצאי לנין בארצות הברית, תל־אביב, תשי״ז. 402 ע׳ (עב. וייד.).

ליסקובה

- ליסקאווע, ר׳ „וואלקאזיסקער יזכור־בוך“, מס׳ 42 בקטלוג.

לאבק

99. „עיר לסק וחכמיה“, מאת פנחס זליג במו״ה אברהם הירש גליקסבן מלודז, תרפ״ו, 80 ע׳.

ליפקאן

100. „ליפקאן פון אמאל“, אהרן שוסטער.
הוצ. המחבר, מאנטרעאל, קאנאדע, 1957. 218 ע׳.

לקנבך

- לקנבך, ר׳ ספר „מאמר שבע קהלות“ (איינושטט) מס׳ 5 בקטלוג.

מאלטש

- מאלטש, ר׳ „פנקס פון פינף פארטיליקטע קהלות“ (פרוושענע) מס׳ 125 בקטלוג.

מארקושוב

101. „חורבן און גבורה פון שטעטל מאַרקושאַח“. רעדאקטאר : ד. שטאַקפיש.
הוצ. ארגון יוצאי מרקושוב בישראל. תל־אביב, 1955. 436 ע׳.

מוטלה

102. "חורבן מוטלה", א. ל. פוליק. תורגם ועובד על ידי שמעון יוזיק.
בעריכת ד"ר דב ירון.
הוצ. ועד יוצאי מוטלה בישראל. ירושלים, תשט"ז. 87 ע' (סטנסיל).

מוסט

מאסט, ר' "וואלקאמיסקער יזכור-בוך" מס' 42 בקטלוג.

מזריטש

103. "די יידן-שטאט מעזריטש" (פון איר בראשית ביז ערב דער וועלט-
מלחמה), מאיר עדלבוים.
הוצ. מעזריטשער לאנדסלייט-פאראיין אין ארגענטינע, בוענאס-איירעס,
תשי"ז—1957. 424 ע'.
104. "מעזריטש" (זאמלבוך). רעדאקטאר: יוסף הארן.
הוצ. מעזריטשער לאנדסלייט-פאראיין אין ארגענטינע, בוענאס-איירעס,
ה'תשי"ג—1952. 635 ע'.
105. "מזריטש גדול בבנינה ובחורבנה". ערוך בידי כן-ציון ח. אילון-באראניק.
הוצ. ארגון יוצאי מזריטש בישראל, 1955. 442 ע'.

מטרישדורף

מטרישדורף, ר' ספר "מאמר שבע קהלות" (אייזנשטט) מס' 5 בקטלוג.

מלאכה

106. "פנקס מלאווע", רעדאקטאר: ד"ר י. שאצקי.
הוצ. "וועלט-פארבאנד פון מלאווער יידן", ניו-יארק, 1950. 480 ע'.

ניקולסבורג

ניקולסבורג, ר' "ערים ואמהות בישראל" (אונגוור) מס' 2 בקטלוג.

נמירוב

נמירוב, ר' ערים ואמהות בישראל" (אודיסה) מס' 1 בקטלוג.

נוקולוב

107. "יזכור-בוך", געווידמעט דעם אנדענק פון די קדושים און מארטירער
פון סאקאלאוו. רעדאגירט דורך א. ס. ליריק, מיט דער באטייליקונג פון
א רעדאקציע-קאלעגיע.
הוצ. דורך דער סאקאלאווער יאנג פרענדס פראגרעסיב אייד סאסייטי,
ניו-יארק, תשי"ז—1946. 200 ע'.
108. "מיין חרוב שטעטל סאקאלאוו", פרץ גראנאטשטיין. שילדערונגען, ביל-
דער און פארטרעטן פון א שטאט אומגעקומענע יידן.
הוצ. "צענטראל-פארבאנד פון פוילישע יידן אין ארגענטינע", בוענאס-
איירעס, 1946. 188 ע'.

סוקולוב-פודלסקי

109. „אין שאטן פון טרעבלינקע“, (חורבן סאקלאלאח-פאדלאסקי), שמחה פאליאקעוויטש.
הוצ. ארגון יוצאי סוקולוב פודלסקי בישראל, תל-אביב, תשי"ז—1957.
167 ע'.

סוחובולה

110. „ספר סוחובולה“, המערכת : ח. שטיינברג, מ. וונחוצקר, י. לוין, י. צבאן.
הוצ. „אנציקלופדיה של גלויות“, ירושלים/תל-אביב, תשי"ז—1957.
616 טור (עב. ויד.).

סוויסלוי

- סוויסלאטש, ר' „האלקאחיסקער יזכור-בוך“ מס' 42 בקטלוג.

סופוטקין

111. „קורות עיירה אחת, מגילת השגשוג והחורבן של קהלת סופוטקין“. אלכסנדר מנור.
הוצ. ארגון עולי סופוטקין בישראל, 1960. 124 ע'.

סטולין

112. „ספר זכרון לקהלה סטולין והסביבה“. בעריכת א. אבטיחי וי. בן-זכאי.
הוצ. ארגון יוצאי סטולין והסביבה בישראל, תשי"ב—1952. 262 ע'.

סטניסלבוב

113. „על חרבותיך סטניסלבוב“. אמי וייץ.
הוצ. ועד יוצאי סטניסלבוב בישראל, תל-אביב, 1947. 112 ע'.

סלונים

114. „פנקס סלונים“. העורכים : קלמן ליכטנשטיין, יחזקאל רבינוביץ. חברי המערכת : חיים אורבך, ד"ר שמואל חנונוביץ, ברוך יקימובסקי, ד"ר נח קפלינסקי.
הוצ. ארגון עולי סלונים בישראל, תשכ"א—1961. 700 ע'.

סליץ

- סעליץ, ר' „פנקס פון פיגף פארטייליקטע קהלות“ (פרוושענע) מס' 125 בקטלוג.

סעצ'ובי

115. „סטשענאווע, יזכור-בוך“. הוצ. פאראייניקטער סטשענאווער רעליף-קאמיטעט, ניו-יארק, 1951. 135 ע'.

סקאלאט

116. „עס שטארבט א שטעטל“ (מגילת סקאלאט), אברהם ווייסבראד. באאר- בעט און רעדאגירט פון י. קאפלאן.
הוצ. „צענטראלע היסטארישע קאמיסיע ביים צענטראל-קאמיטעט פון די באפרייטע יידן אין דער אמעריקאנער זאנע אין דייטשלאנד“, מינכען, 1948. 184 ע'.

סקוריאן

117. „סקוריאן (ביסרביה) בבנינה ובחורבנה“, העורך: ז. איגרת. חברי המערכת: ד"ר י. בידר, ד"ר י. הראבן, ד. רידל. כל הזכויות שמורות לועד הארגון של יוצאי סקוריאן, תשי"ד, 260 ע'.

סקרניביץ

118. „ספר סקערניעוויץ“, (לזכר דער פארטיליקטער קהלה קדושה). רעדאק- ציע-קאמיטעט: אריה צדקוני, אהרון ראזנבוים.
הוצ. ארגון יוצאי סקרניביץ בישראל, תל-אביב, 1955.

פביאניץ

119. „ספר פביאניץ“, יזכור-בוך פון דער פארפייניקטער קהילה. רעדאקטאר: א. וואלף יאסני, רעדאקציע-קאלעגיע: אינזש. ד. דאזידאמיטש, מ. וו. קאכמאן, ג. רייכמאן.
הוצ. ארגון יוצאי פביאניץ בישראל, תל-אביב, 1956. 423 ע'.

פודלישע

120. „פאדליאשע אין אומקום“, מ. י. פייגנבוים (נאטיצן פון חורבן).
צענטראלע היסטארישע קאמיסיע ביים צ"ק פון די באפרייטע יידן אין דער אמעריקאנער זאנע אין דייטשלאנד, מינכען, 1948. 355 ע'.

פוסטאב

- פאסטאב, ר' ספר „חורבן גלובאק“ מס. 27 בקטלוג.

פוזרובה

- פארזעווע, ר' „וואלקאזיסקער יזכור-בוך“ מס' 42 בקטלוג.

פיטשאייב

121. „פיטשאיעווער יזכור-בוך“, צונויפגעשטעלט: ה. געלערנט.
הוצ. פיטשאיעווער הילפס-לאנדסמאנשאפט אין פילאדעלפיע. פילאדעלפיע, תש"כ—1960. 311 ע'.

פינסק

122. "טויזנט יאָר פינסק", רעדאַקטאָר: ד"ר ב. האַפּמאַן (צביון).
הוצ. פינסקער ברענטש 210 אַרבעטער־רינג, ניר־יאָרק, 1941. 500 ע'.

פייסק

פיעסק, ר' "וואַלקאַוויסקער יזכור־בוך" מס' 42 בקטלוג.

פלוצק

123. "ידן אין פלאצק", שלמה גרינשפאַן, ניר־יאָרק, 1960. 325 ע'.

פלשטין

124. "פעלשטין", זאמלבוך צום אַנדענק פון די פעלשטינער קדושים. רעדאַק־
טירט פון בוך־קאַמיטעט: יונה בוים, אלעף כץ.
הוצ. פעלשטינער פאַראיינ, ניר־יאָרק, 1937. 670 ע'.

פרווינה

125. "פּנסק פון פינג פאַרטייליקטע קהילות (פרווינה ועוד, זייער אויפקום
געשיכטע און אומקום. רעדאַקטאָר: מרדכי וו. בערנשטיין. מיטער־
דאַקטאָר: דוד פארער.
הוצ. לאַנדסלייט־פאַראיינ פון פרוזשענע, בערעזע, מאַלטש, שערשעוו
און אומגעגנט אין אַרגענטינע. ביי דער מיטאַרבעט פון די לאַנדסלייט
אין ישראל, פאַראייניקטע שטאַטן און קאַנאַדע, בוענאַס־איירעס, ה'תשי"ח
—1958. 972 ע'. *
126. "פנסק פון דער שטאַט פרוזשענע. 7 קלאַס פאַלקס־שול א. נ. י. ל. פרץ,
פרוזשענע, 1930, 328 ע'.

פרוינקירכן

- פרוינקירכן, ר' ספר "מאמר שבע קהילות" (איינושטט) מס' 5
בקטלוג.

צ'ורטקוב

127. "לזכר צ'ורטקוב".
הובא לדפוס ע"י ועד יוצאי צ'ורטקוב בישראל (ללא תאריך). 48 ע'
(עב. וייד.).

צעהלים

- צעהלים, ר' ספר "מאמר שבע קהילות" (איינושטט) מס' 5 בקטלוג.

קאזאן

- קאזאן, ר' ספר "חורבן גלובאַק" מס' 27 בקטלוג.

קארפאטורום

128. „קארפאטורום. העורך : יהודה ארנ. הוצ. „אנציקלופדיה של גלויות“, ירושלים/תל-אביב, תשי"ט—1959. 590 טור.

קוברין

129. „ספר קוברין“, מגילת חיים וחורבן. העורכים : בצלאל שוארץ, ישראל חיים בילצקי, תל-אביב, תשי"א—1951. 347 ע'.

קובל

130. „פנקס קאוועל“. דער גאנצער מאטעריאל האט איז געדרוקט אין דאזיקן „פנקס קאוועל“, איז צוזאמענגעשטעלט (טייל) געשריבן, (טייל) באַר-בעט און רעדאקטירט געוואָרן פון בצלאל באַלער. הוצ. ל"ל-פאראיין פון קאוועל און אומגעגנט אין ארגענטינע, בוענאס-איירעס, ה'תשי"ב—1951. 511 ע'.
131. „קובל“, ספר עדות וזכרון לקהילתנו שעלה עליה הכורת. העורך : אליעזר לאוניצופרסין. הוצ. ארגון יוצאי קובל בישראל, תל-אביב, תשי"ז—1957. 540 ע'.

קווינהורודוק

- קווינהורודוק, ר' ספר „זכור קהילות לוגניץ וקווינהורודוק“, מס, 91 בקטלוג.

קויברעדורף

- קויברעדורף, ר' ספר „מאמר שבע קהלות“ (אייזנשטט) מס' 5 בקטלוג.

קוידענא

132. „קוידענא, זאמלבוך צום אנדענק פון די קוידענאנער קדושים“. רעדאקטירט פון אברהם רייזען. צוזאמענגעשטעלט פון אהרון קארלין. הוצ. פאראייניקטע קוידענאנער אס. ניו-יאָרק, 1955. 208 ע'.

קולו

133. „ספר קולו“, פינפהונדערט יאָר יידיש קאַלאַ. רעדאקטירט : מרדכי האַלטער. הוצ. אירגוני קולו בישראל ובארצות הברית, תשי"ט—1958. 408 ע'.
- (עב. וייד.).

קולומי

134. „פנקס קאַלאַמיי“ (געשיכטע, זכרונות, געשטאַלטן, חורבן). רעדאקטאָר : שלמה ביקל, ניו-יאָרק, 1957. 448 ע'.

קוסוב-פולסקי

135. "פנקס קדושי קהלת קוסוב-פולסקי" הי"ד.
הוצ. אגודת עזרה לבני קוסוב-פולסקי בא"י, תש"ו. 81 ע'.

קוריב

136. "זכור-בוך קארייו", רעדאקטאר: משה גראסמאן.
הוצ. ארגון יוצאי קורייו אין ישראל — מיט דער מיטהילף פון אלע
קארייווער לאנדסמאנשאפטן אין דער זעלט, תל-אביב, תשט"ו—1955.
1152 טור.

קוריץ

137. "חורבן קארעץ". אינושו. מ. גילדענמאן ("דיאדיא מישא"), פאריז, 1949.
78 ע'.

קורניץ

138. "נגילת קורניץ", עיירה בחייה ובמותה. כינס, תרגם וערך: אהרן
מאירוביץ.
הוצ. ארגון יוצאי קורניץ בישראל ובארצות-הברית, תל-אביב, 1956.
335 ע'.

קיצעה

- קיצעה, ר' ספר "מאמר שבע קהלות" (איינושטט) מס' 5 בקטלוג.

קיישינוב

139. "יהודי קיישינוב". יצחק קורן.
הוצ. "אבוקה", תל-אביב, 1950. 264 ע'.
140. "קיישינוב היהודית" עיר ואם בשבשתא, עובדות ותאריכים לדברי ימיה
של העיר קיישינוב בביתרביה אגב בקורת על הספר "יהודי קיישינוב"
ליצחק קורן מאת מ. מ. דודון (בית דוד).
הוצ. "דפים לזכרון", תשי"א. 131 ע'.

קלצק

141. "פנקס קלצק". ערך: א. ש. שטיין, חבר המערכת: אליהו פיש, הרב
יצחק הלוי אפשטיין, אהרן כהן.
הוצ. ארגון יוצאי קלצק בישראל, תל-אביב, תש"ך—1959. 385 ע. (עב.
וייד).

קילץ

142. "ספר קילץ". פנחס ציטרון. תולדות קהילת קילץ מיום החסדה ועד
חורבנה.
הוצ. ארגון עולי קילץ בישראל, תל-אביב, תשי"ז. 328 ע'.

קרסנוברוד

143. "קרסנוברוד ספר זכרון", בעריכת : מרדכי קרושניץ.
הוצ. ארגון יוצאי קרסנוברוד בישראל, 1956. 520 ע'.

קרסניסטאב

144. "יזכור, צום אנדענק פון די קדושי קראסניסטאב". רעדאגירט : אריה שטונצייגער.
הוצ. פארלאג "באפרייונג" ביים צ"ק פון "פועלי-ציון" (צ. ס.) מינכען.
1948. 150 ע'.

קראקא

145. "ספר קראקא", עיר ואם בישראל. בעריכת ד"ר אריה באומינגר, מגר.
מאיר בוסאק, ד"ר נתן מיכאל גלבר.
הוצ. "מוסד הרב קוק", ירושלים, בהשתתפות ארגון יוצאי קראקא
בישראל, ירושלים, תשי"ט. 429 ע'.
קראקא, ר' "ערים ואמהות בישראל" (אודיסה) מס' 1 בקטלוג.

קריניק

146. "קריניק אין חורבן", א. סויפער (מעמוארן).
הוצ. קרינקער הילפס-פאראיינען פון אורוגוויי און ארגענטינע, מאנטע-
ווידעא, 1948. 270 ע'.

קרמיניצה

- קרעמיאניצע, ר' "וואלקאחיסקער יזכור-בוך", מס' 42 בקטלוג.

קרמניץ

147. "פנקס קרמניץ". העורך : א. ש. שטיין.
הוצ. ארגון עולי קרמניץ בישראל, תל-אביב, 1954. 453 ע' (עב. וייד.).

רובנה

148. "רובנה ספר זכרון", בעריכת אריה אבטיחי.
הוצ. "ילקוט ווהלין" — אירגון יוצאי רובנה בישראל, תשי"ז—1956.
591 ע'.

רדום

149. "דאס יידישע ראדאם אין חורבות", אנדענק-בוך.
הוצ. קאמיטעט פון די ראדאמער אין שטוטגארט, שטוטגארט, 1948.
277 ע'.

רדושקוביץ

150. "רדושקוביץ ספר זכרון", בעריכת ד"ר מרדכי רבינוב, ד"ר ישראל רובין, בצלאל איזקסון.
הוצ. ארגון יוצאי רדושקוביץ בישראל, תשי"ג. 222 ע'.

רדזין

151. "ספר רדזין" יזכור-בוך. העורך: יצחק זיגלמן.
הוצ. ועד יוצאי רדזין (פודלסקי) בישראל, תל-אביב, 1957. 358 ע' (עב. וייד.).
152. "ראדזין" 1939—1943. רשם יהושע רוזנקרנץ, קבוץ מסילות.
הוצ. ועד ארגון יוצאי רדזין-פודל. בארץ-ישראל, תל-אביב (ללא תאריך).
17 ע' (סטנסיל).

רוז'ינוי

153. "רוז'ינוי ספר זכרון לקהילת רוז'ינוי והסביבה". העורך: מאיר סוקור-לובסקי.
הוצ. ארגון יוצאי רוז'ינוי בישראל, תל-אביב, 1957. 232 ע'.
- "רוז'ניא", ר' "וואלקאוויסקער יזכור-בוך", מס' 42 בקטלוג.

רטנה

154. "יתמות, דפי זכרון לקהלת רטנה". העורך: שלמה פרלמוטר.
הוצ. ארגון יוצאי רטנה, ישראל, תשי"א. 16 ע'.
- "יזכור-בוך ראטנע". דאס לעבן און דער אומקום פון א יידיש שטעטל אין וואלין. רעדאקטארן: יעקב באטשאנסקי, יצחק יאנאסאָוויטש מיט א רעדאקציע-קאָמיטע.
- הוצ. ראטנער לאַנדסלייט-פאַראייניגן אין אַרגענטינע און צפון-אַמעריקע, בוענאָס-אַירעס, ה'תשט"ו—1954. 806 ע'.

רקישוק

155. "יזכור בוך פון ראקישאק און אומגעגנט". רעדאקטאר: מלך באקאלטשוק — פעלין מיט א בוך-קאלעגיע.
הוצ. ראקישקער לאַנדסמאַנשאַפֿט אין יאהאַנעסבורג, דרום-אַפריקע. יא-האַנעסבורג, תשי"ג—1952. 626 ע'.

ראקוב

156. "ספר זכרון לקהילת ראקוב" בעריכת חיים אברמסון.
הוצ. ארגון יוצאי ראקוב בישראל ובארצות-הברית. תל-אביב, תשי"ט—1959. 198 ע' (עב. וייד.).

ראש, ר' "וואלקאזייסקער יזכור-בוך" מס' 42 בקטלוג.

שברשין

157. שעברעשין, זשורנאל נומ' 5.
הוצ. אלגעמיינעם קאמיטעט ישראל—אמעריקע, תשי"ד. 165 ע' (סטנסיל).

שדליץ

158. "שעדלעצער יזכור בוך". רעדאקטאר : א. וו. יאסני.
הוצ. הארגונים של יוצאי שדליץ בישראל ובארגונינה, בוענאס-איירעס, 1956. 813 ע'.
159. "אויף די חורבות פון מיין היים" אלימליך פייגזילבער. (חורבן שעדלעץ).
הוצ. געזעלשאפטלעכן קאמיטעט פון בני-עיר און פריינט. תל-אביב, 1952.

שצ'וצין

160. "חורבן קהילת שצ'וצין" (ביליסט).
הוצ. ארגון יוצאי שצ'וצין וקופת גמילת-חסדים ע"ש קדושי שצוצין
בישראל. תל-אביב, תשי"ד. 1954. 151 ע'.

שצ'קוצין

161. "שטשעקאטשינער יזכור בוך" (לעבן און אומקום פון א יידיש שטעטל)
רעדאקטאר : ישראל שחייצר (בן-אברהם).
הוצ. ארגון יוצאי שצ'קוצין בישראל. תל-אביב, 1959. 279 ע'.

שקוד

162. "קהילת שקוד", קובץ זכרון.
הוצ. ועד יוצאי שקוד, תל-אביב, תשי"ח. 68 ע' (עב. וייד).

שרפין

163. "שרפין", זאמלי-בוך פון שערפצער שארית-החורבן.
הוצ. שערפצער קאמיטעט אין דייטשלאנד. תש"ח—1948. 93 ע'.
164. "קהלת שרפין" ספר זכרון, העורך : אפרים תלמי (ולוקה) ליקט החומר
י. מ. סדרוני (סגנדרוביץ), את הדברים שנכתבו יידיש ערך לדפוס א. ח.
יאסני.
הוצ. הארגונים של יוצאי שרפין בישראל ובחוף-לארץ. תל-אביב,
תש"ך—1959. 603 ע' (עב. וייד).

שרקויסצנה

שרקויסצנע, ר' ספר "חורבן גלובאק" מס' 27 בקטלוג.

שערעשעז, ר' „פנקס פון פינף פארטיליקטע קהלות (פרוזשענע) מס' 125 בקטלוג.

טפרים קרובים לנושא

אירופה

165. „די פארשוונדענע וועלט“, (אידישע שטעט, אידישע מענטשן), רעדאקטירט פון ר. אבראמאזיטש.
הוצ. „פאררערסט“ — אסאסיאציע. ניו-יארק. 1947. 575 ע' צילומים (עם באורים ביידי. ואנגלית).

איטאליע

166. La Comunita Ebraica di Conegliano Veneto ed i suoi Monumenti — F. Luzzatto. La Rassegna Mensile D'Israel. Roma 1957. 81 ע'.

ארבע ארצות

167. „פנקס ועד ארבע ארצות“ לקוטי תקנות כתבים ורשומות. סדורים ומבוארים בידי ישראל היילפרין.
הוצ. מוסד ביאליק של הסוכנות היהודית, ירושלים, תש"ח. 635 ע' + 88 ע'.

בוקובינה

168. Geschichte der Juden in der Bukowina.
העורך: הוגא גולד.
הוצ. „עולמו“. תלאביב, 1958. 172 ע'.

וורמס (ורמיה)

169. Aus Vergangenheit und Gegenwart der Israelitischen Gemeinde Worms. Samson Rothschild.
הוצ. J. Kauffman Verlag, Frankfurt am Main 1926.
60 ע'.

זמזשין

170. Zamość, Stanisław Herbst.
הוצ. Budownictwo i Architektura
1954. Warszawa 127 ע'.

צוויזנר

171. Sandomierz, Wojciech Kalinowski, Tadeusz Lalik,
Tadeusz Przykowski.
הוצ. Budownictwo i Architektura
1956. Warszawa 170 ע'.

פולין

172. "בית ישראל בפולין", קורות דור ודור, (משק וכלכלה) כרכ א'. ערך
ישראל היילפרין.
הוצ. "המחלקה לענייני הנוער של ההסתדרות הציונית". ירושלים, 1948.
215 ע'.
173. "בית ישראל בפולין", תורה והשכלה, (שלוחות). לקט מקורות, ביבליור
גרפים) כרך ב'. העורך: ישראל היילפרין.
הוצ. "המחלקה לענייני הנוער של ההסתדרות הציונית". ירושלים, 1954.
288 ע'.
174. "1000 יאר יידיש לעבן אין פוילן". באארבעט פון מיכאל באַרחיסש.
פאַרחאַרט: יוסף שפּרינצאַק, בערל לאַקער.
הוצ. פאַרשונגס־צענטער פאַר געשיכטע ביים פאַרבאַנד פון פוילישע
יידן אין פראַנקרייך, אָנגעשלאָסן אין יידישן קולטור־קאָנגרעס.
440 ע' צילומים, והערות בידיש, עברית, אנגלית, פולנית, צרפתית
וספרדית (ללא תאריך).
- 174א. "איבער שטיין און שטאַק" (א ריזע איבער הונדערט חרוב־געוואָרענע
קהילות אין פוילן), פון מ. צאָנין.
הוצ. "לעצטע נייעס", תל־אביב, 1952. 313 ע'.
175. "בתי כנסת בפולין וחורבנם" מאת דוד דוידוביץ.
הוצ. "מוסד הרב קוק" ו"יד ושם", ירושלים, תש"ך—1960. 96 טורים
30 לוחות צילומים.

שבטי ישראל

176. "שבטי ישראל בבית הנשיא בירושלים".
הוצ. "דביר", תל־אביב, תשי"ט—1959. 300 ע'.

שטרסבורג

177. 111 La Synagogue de la Paix. Strasbourg, 1958. ע'.

רומניה

178. "על יהודי רומניה — בארץ גלותם ובמולדתם", העורך : עמיאל שרגא.
הוצ. התאחדות עולי רומניה בישראל. תל-אביב, 431 ע'.

רוסיה

179. "על היהדות הרוסית", מ' 1860 עד המהפכה ב' 1917 (מבחר מאמרים).
הוצ. פאריז פון רוסישע יידן. ניו-יארק, 1960. 590 ע' (רוסית).
180. "יהדות ברוסיה הסובייטית", לקורות רדיפות הדת. מאת א. א. גרשוני.
הוצ. "מוסד הרב קוק", ירושלים, תשכ"א. רסד ע'.
181. "לא נשכחך הגולה", חוברות מוקדשות לקהילות ישראל בגולה. (3
חוברות).
הוצ. הקרן הקימת לישראל. ירושלים 1944.

פרוספקטים של ספריזכרון העומדים להופיע :

אוסטרובצה

בערשאד

הרובישוב

ונגרוב

וולוצלבק

לאנצוט

סוחצ'וב

סטאשוב

פיוטרקוב-טריב.

פינסק

פלונסק

פשמישל

ספרית פועלים בע"מ

תל-אביב, אלנבי 73

ספרים על השואה והמר

ספר הפארמיזאנים היהודים

בשני כרכים, 1600 עמוד

אנשים ואפר

מאת ישראל גוטמן
(על מחנה אושביץ)

נשים בלשכת הגיהנום

מאת רעיה כגן
(על מחנה אושביץ)

פרשות דרכים

מאת מ. גרבוביץקי
(גיטו לודז')

האחרונים (בגיטו ורשה)

מאת י. נייברג

מיומן בגיטו

מאת ח. קלינגר

אחד מעיר ושנים ממשפחה

מכתבים מילדים ניצולים

פרגוזי צלב הקרס

מאת לורד ראסל

להשיג בכל בימ"ס ואצל מפיצי
ספרית פועלים.

מצבות לשואה

עדות חיה

מאת

אסתר לוריא

אלבום אמנותי הכולל 30 ציורים
ורישומים מגיטו קובנה שצוירו
על ידי א. לוריא בגיטו עצמו.

הקדמה מאת :
משה שרת המחיר : 6.90 ל"י

אבני קודש

אלבום אמנותי

18 ציורים של בתי-כנסת ששרדו
בפולין לאחר השואה
מצוירים בידי הצייר הפולני הנודע
יוסף צמפלה

הקדמה מאת :
ד. דוידוביץ המחיר : 5.90 ל"י

הוצאת דביר

הוצאת הקיבוץ המאוחד

תל-אביב, רח' סוטין 27, טל. 51271

ספרות השואה והמרד

דפים מן הדליקה / מרדכי טנבוים-תמרוף. פרקי יומן ורשימות של חבר מפקדת "הארגון היהודי הלוחם" בפולין בימי הכיבוש הנאצי. יומנה של יוסטינה / גוסטה דוידזון. אחת התעודות הנעלות של המחתרת החלוצית הלוחמת; נכתבה בכלא ונתגלתה באורח נס. תוכנה: מעלילות הארגון היהודי בקראקוב.

יומן במחתרת / בתיה טמקין-ברמן. מכתב-היד — ח. ש. בן-אברם. פרשיות ודמויות מוארשה הכבושה.

בין קירות נופלים / טוביה בוז'יקובסקי. מיידש — משה בסוק. קורות ווארשה היהודית הנכחדת והמורדת. ממה שחזה המחבר מבשרו, באש ובמחבוא, ואשר שמע מפי נאמנים.

ביערות / אברהם ליוובסקי. מכתב-היד — ח. ש. בן-אברם. חיי העיירה היהודית וחורבנה. הנוער המתאושש מתארגן לקרב. פארטיי זאנים יהודיים נלחמים על נפשם ועל זכותם לחיים ולנקמה.

אש אחזה ביער / גד רוזנבלט. עם פלוגת פארטיזאנים יהודית ובחטיבת קובפאק.

חורבן ישראל באירופה / משה פראגר. תומר דוקומנטארי רב לניתוח תהליך השואה.

ספר מלחמות הגיטאות. ערוך בידי יצחק צוקרמן ומשה בסוק.

כתבים אחרונים / יצחק קצנלסון. יצירותיו, בשיר ובפרוזה, של מקונן השואה.

הילדים מרחוב מאפו / שרה נשמית. סיפור לבני הנעורים על גורלם הנסער של ילדים יהודים הנעקרים בימי המלחמה מקרקע גידולם.

זה עתה הופיעו:

הם ידעו זאת / מרדכי גראבוביצקי. תרגם מכתב-היד — צ. ארד. רומן רחב יריעה המגולל את תקופת הכיבוש הנאצי בפולין.

הפתרון הסופי (בשיתוף עם "בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון"). תעודות על השמדת יהודי אירופה בידי גרמניה הנאצית.

מן הדליקה ההיא / ח. פרימר וא. כרמי. סיפורם של שני לוחמים בגיטו וארשה.

הוצאת מסדה

במוחנות לא בכו / ד"ר אהרן פרץ

יצירת מופת ותעודה אנושית
על השואה, כפי שחזה אותה
על בשרו המחבר.

די צענטראלע יידישע ביבליאטעק א.נ. פון פ. קורסקי

תל-אביב, רחוב קלישר 48 — טל. 66964

פארמאגט דעם גרעסטן אויסוואל פון יידישע ביכער.

פאלגנדיקע אפטיילונגען אין לאנד:

אין חיפה — רח' יחיאל 4

אין פתח-תקוה — רח' פינסקר 37.

אין באר-שבע — רח' ההסדרות 90

אויפן ארט — א לייען-זאל פון דער יידישער פרעסע פון דער וועלט.

מנורה

הברה לאחריות ולבטוח משנה בע"מ

בטוח בפני אש, גניבה, מכוניות ובטוח ימי, אחריות מעבידים,
צד שלישי וכו', בטוח חיים לסוגיו

המשרד הראשי: ת"א, בית "מנורה", שדרות רוטשילד 73,

טל. 6—5—4—64283, 64658

סוכנויות בכל רחבי הארץ

הספרים הטכניים של "אורט":

- (1) לוחצת טכניים, מהדורה ב'
- (2) מכניקה בשאלות מאת א. סתם
- (3) חישובים טכניים א' וב' מאת סאוסר וצימרמן
- (4) חשמל — זרם ישר וזרם חילופין מאת צ. ס. זיסקינד
- (5) מכונות עיבוד מתכת מאת ה. ד. בורגהרדט וא. אקסלרוד
- (6) חישוב כמויות בעבודות בנין מאת ל. שניר (קושניר)

ההפצה הראשית בידי הפירמה לוני כהן ושות',
רח' נחלת-בנימין 5, תל-אביב — טלפון 63693

הוצאת ספרים עם עובד בע"מ תל-אביב

רח' מאזיה 22 טלפון 66482-67569 ת.ד. 470

חתום על ה"ספריה לעם" של הוצאת עם עובד

מבחר הספרות העברית והעולמית —
ספר לכל בית בכל חודש

מחיר הספר לחותם 75 אגורות ; לקונה 1.15 ל"י
דמי חתימה לשיעורים : 9 ל"י בעד 12 ספרים לשנה
דמי משלוח לשנה : 1.60 ל"י

הופיעו כבר 34 ספרים מוזכרים — ראה אותם בכל
חנות ספרים וחתום בו במקום
ספרי מקרא מעולים — מקור ותרגום — במחיר
השווה לכל נפש.

צירוף
חברה לבטוח בע"מ

כל עסקי בטוח

בנק זרובל

אגודה שותפית מרכזית בע"מ

מוסד מרכזי של הקואופרציה האשראית בישראל
משרד ראשי: שדרות רוטשילד 44 תל-אביב, טלפון 9-67808.
סניפים: תל-אביב : רחוב הרצל 14, טלפונים 65137, 65275
רחוב אבן-גבירול 143, טלפון 27011
באר-שבע: רחוב ההסתדרות 40, טלפון 2053

כריכית „תל-אביב" בע"מ

מבצעת עבודות אמנותיות, קפול נייר כרמו

ממדרגה ראשונה ובממדים גדולים

הכתובת : תל-אביב, רח' אבולעפיה מס. 5, טלפון 83895

חוצאת "יבנה", תל-אביב

רחוב אלנבי 82, טלפון 63134

נמצאים למכירה הספרים:

בפרס החסידות והקבלה

מאת הלל צייטלין

הגדרת יסודות החסידות ודרכה; חקירה על ספר הזוהר;
ניתוח מעמיק של לימודי הזוהר; הקדמת הזוהר מתורגמת
ומבוארת ע"י המחבר — כל אלה צרפו לשלימות אחת
ע"י הוגה הדעות, איש הרזים הלל צייטלין.

בין האש והישע

מאת אהרון צייטלין

פואימה דרמטית על השואה היהודית באירופה בתקופת
מלחמת העולם השניה ותקומת ישראל בארצו המחודשת.

"אורע"

חברה להספקת כלי מלאכה בע"מ

רח' אלנבי 81, תל-אביב

הספקת מכונות לבעלי מלאכה:

לחייטים,

תופרות,

ארנקאים,

תפרים,

סנדלרים,

עובדי "טריקו",

סורגים,

נגרים

ומתקני שקים

המכירה בתשלומים ובתנאים נוחים

שעות הקבלה בין 1—9 ובין 4—3 אחה"צ

הסנה

חב' הביטוח הגדולה בישראל
כל סוגי ביטוח

•
החברה היחידה הנותנת מענק
לנאמני ביטוח-חיים

•
ביטוח צמוד ערך

•
ביטוח גימלה צמוד ערך
מוחלט

המשרד הראשי: תל-אביב,
מונטפיורי 27
סניפים וסוכנויות בכל הארץ

י. ל. פרץ

הוצאת ספרים פ א ר ל א ג

תל-אביב, רח' אלנבי 31, טל. 29027

דערשינען :

אריבער 70 ביכער אין יידיש און
עברית — פאעזיע, בעלעטריסטיק,
און עסייען.

צענטראלער ביכער-פארקויף פון
יידישע און העברעישע ביכער פון
אלע פארלאגן אויף דער גארער העלט.

הופיען :

למעלה משבעים ספר ביידיש ובעברית
שירה, סיפורים, רומנים ומסות.

מחסן מרכזי למכירת ספרים
ביידיש ובעברית
בכל ההוצאות בעולם.

35 יאר ייווא — 20 יאר ייווא אין אמעריקע

די ייווא-ביבליאטעק ציילט איבער א פערטל מיליאן בענד און איז איינע פון
די גרעסטע יידישע ביבליאטעקן.

דער ארכיוו פון ייווא פארמאגט מיליאנען איינסן, און נעמט ארום יידיש לעבן
איבער דער גארער וועלט. אין משך פון די לעצטע 20 יאר האט דער ייווא פאר-
עפנטלעכט איבער 30.000 זייטן וויסנשאפטלעכע אויסגאבעס, דערין די פעריאדישע
אויסגאבעס : „ייווא-בלעטער“, „יידישע שפראך“, „ייווא-אניוועל“.

זעגן ייווא-אויסגאבעס זיך זענדן :

אגודת שוחרי ייווא בישראל, תל-אביב, ת.ד. 2087

אגודת שוחרי ייווא בישראל
געזעלשאפט פריינד פון ייווא אין ישראל

תל-אביב, רח' דוב הוז 25, ת.ד. 2087, טל. 25194

אנו פונים לכל שוחרי ייווא, המכון למדע יהודי, ולאיש התרבות בישראל, למסור לידינו: ספרים, הוברות, תעודות, תצלומים, מכתבים בעלי ערך חברתי והיסטורי. וכן, חומר ארכיוני, על מנת להעבירו למרכז ייווא.

*

מיר ווענדן זיך צו אלע פריינד פון ייווא — יידישער וויסנשאפטלעכער אינסטיטוט — ווי בכלל צום יידישן קולטור־מענטש, איבערגעבן אונז: ביכער, בראשורן, דאקומענטן, פאטאגראפיעס, בריוו פון געזעלשאפטלעכער און היסטארישער באדייטונג, און אנדערע ארכיוו־מאטעריאלן, כדי זיי איבערצושיקן אין צענטער פון ייווא.

מוזיאון גנזא לאמנות יהודית עממית

תל-אביב, בית שוקר, רח' ביאליק 26.

באוסף המוזיאון מוצגים בין השאר: מנורות חנוכה, נברשות בתי־כנסת, הדסים לבשמים, כוסות וגביעים, קערות־פסח ו"משלוח מנות", כתובות, מגזרות, קמיעות, תעודות ותצלומים רבים מהיצירה היהודית העממית, הדתית והחילונית, מתפוצות הגולה ומישראל.

המוזיאון פתוח לקהל בכל ימות השבוע, פרט לשבת, בין השעות 9—1 לפנה"צ ו־4—7 אחה"צ. ביום ששי בין השעות 9—1 לפנה"צ.
הדרכה ניתנת במקום.